

Huisvesting voor mensen op de vlucht

Beleidsvoorstellen (05/04/2022)

WONING GEZOCHT
BUREN GEVONDEN

ORBIT^{VZW}

BONDGENOOT IN
SUPERDIVERSITEIT
EN MIGRATIE

Context

- Op vraag van het kabinet van de staatssecretaris voor asiel & migratie werd een overleg gestart over het creëren van meer woonplaatsen voor erkende vluchtelingen, zodat zij de federale opvangstructuren kunnen verlaten.
- ORBIT ging op deze vraag in en vroeg lokale burgerinitiatieven om extra input. Zij nemen immers de praktische taak op woning te zoeken, te verwerven, woonbegeleiding te doen. Zij stoten – samen met ons - op de problemen en zien opportuniteiten.
- **Een grote onbekend in deze zijn de cijfergegevens. Hoeveel erkende vluchtelingen verblijven nu nog in de federale opvang?**
 - In december zegt een medewerker van Fedasil: “ongeveer **4%** van de opvangplaatsen (collectief en LOI?) is **bezet door erkende vluchtelingen**”. Omgerekend gaat dat over **1120 personen** (in verhouding tot de toenmalige opvangcapaciteit).
 - We hebben geen statistisch zicht over aantal domicilies van erkende vluchtelingen 2020 en 2021 in Belgische gemeenten / ook niet over de ‘staat van de woningen’ en de bezettingsgraad van de wel-gedomicilieerden. We weten wel voor hoeveel dossiers positieve beslissingen werden genomen door het Commissariaat voor de vluchtelingen en de staatlozen.
 - In 2020 werden voor 4.588 dossiers (gezinnen/alleenstaanden) of 5.836 personen positieve beslissingen genomen
 - In 2021 werden voor 7.528 dossiers (gezinnen/alleenstaanden) of 10.093 personen positieve beslissingen genomen

Context

- **In het Vlaams Gewest is er weerstand in gemeenten om verder in te zetten op huisvesting voor erkende vluchtelingen.** Hoe komt dat?
 - Er is in veel gemeenten al een **grote – soms onoverzienbare -woningnood** voor kwetsbare groepen en mensen met lage inkomens. Het Vlaamse regeerakkoord gaat daarbovenop 100% voor **lokale autonomie en introduceert het concept lokale binding als extra voorwaarde.**
 - **Er is een vertrouwensbreuk tussen de lokale besturen en de Federale regering.** De afbouw van de LOI's onder Francken bracht heel wat gemeenten in de problemen, zowel financieel als praktisch, e.g. huurcontracten van deze panden die bleven doorlopen. **Door de zeer korte uitstroomtermijn voelen LOI medewerkers zich als immomakelaars** en hebben ze geen ruimte meer voor andere belangrijke aspecten van maatschappelijke integratie.
 - **Sommige lokale besturen** zien de opportuniteit niet in dat de vestiging van statushouders een antwoord kan betekenen op de demografische evoluties van hun gemeente (veroudering bevolking, daling aantal werkenden, daling inkomsten belastingen, effect op lokale handel,...)
 - Er zijn binnen twee jaar **gemeenteraadsverkiezingen.** Dat heeft nu al impact op beleidskeuzes.
- **Dit is de Xste opvangcrisis op rij.** Er is niet alleen het probleem van het jobbeleid. We moeten op zoek durven gaan naar de systemische oorzaken bij dit federaal crisis(mis)management.

Realiteitstoets – oproep vanuit een opvangcentrum

- Sinds kort hebben wij in **het opvangcentrum in** een groot aantal erkende vluchtelingen. Voor hen komt het opvangrecht te vervallen. Omdat zij nog in het wachtregister zitten, kunnen wij hen niet inschrijven voor een sociale woning en is het heel moeilijk om hen een woning te vinden op de private markt. Deze mensen kunnen ook pas van het wachtregister naar het vreemdelingenregister verplaatst worden op het moment dat zij een domicilieadres hebben en daar ons opvangcentrum een tijdelijke is, kunnen ze hier nog geen identiteitskaart verkrijgen. Het OCMW kan hen pas helpen van zodra zij een vast adres hebben in de gemeente waar het OCMW zich bevindt. Er zijn ook geen LOI's beschikbaar momenteel. Deze mensen vallen dus enorm in de mazen van het net.

De profielen (en termijnen) zijn als volgt

- Een jong koppel met een baby van 1 jaar (Eritrea) - uiterlijke termijn opvang = 27/01
- Een gezin met 7 kinderen (9 personen) (Eritrea) - uiterlijke termijn opvang = 28/01
- Een alleenstaande mama met een kind van 3,5j (Eritrea) - uiterlijke termijn opvang = 07/02
- Een alleenstaande man (Eritrea) - uiterlijke termijn opvang = 30/01
- Een alleenstaande man (Eritrea) - uiterlijke termijn opvang = 31/01
- Een alleenstaande man (Eritrea) - uiterlijke termijn opvang = 18/01
- Een alleenstaande vrouw (Eritrea) - uiterlijke termijn opvang = 30/01

Kan je iets betekenen voor één van deze mensen? Neem dan contact met

Nood aan een ernstig overlegkader

- We hebben eerder al een aantal voorstellen gedaan en we voegen er steeds toe, maar we willen ook dat er een **forum is om die effectief uit te werken, te corrigeren, in praktijk te brengen**
- We zijn ook benieuwd naar de creatieve inbreng van belangrijke derden. Wij zijn daarom vragende partij voor een **reeks werkvergaderingen - achter gesloten deuren** - met 'captains of industry', bouwmeesters, banken die investeren in vastgoedprojecten, vastgoedspecialisten, architectenbureaus, woonbeleidsdeskundigen (van departementen van de verschillende gewesten en academici) en ervaren woningzoekers van burgerinitiatieven/doelgroep
- In elk geval zal er ook betrokkenheid moeten zijn van de gewesten en de burgemeesters van de centrumsteden van de verschillende gewesten.
- Voor wanneer de **burgemeestersconferentie** over opvang en LOI zoals aangekondigd door de staatssecretaris?
- Voor wanneer de **interministeriële conferentie – met betrokkenheid van middenveld en burgerinitiatieven** - over woningen erkende vluchtelingen?

Beleidsvoorstellen Federaal

- **Transformeer het opvangbeleid zodat het een stabiele en coherente overgang voorziet naar transitie** (geen verhuisbewegingen) en **verleng deze transitieperiode naar 6 maanden.**
- **Zet LOI-woningen die nu bewoond worden door erkende vluchtelingen terug in voor opvang asielzoekers** in belang van ontwikkeling van een netwerk dat van pas komt voor na erkenning. Als LOI's niet terug hun oorspronkelijk doel kunnen gaan dienen, zullen steeds meer gemeenten afhaken.
- **Help gemeenten door slimme financiële incentives:** Bijv. bij creatie 2 LOI-plaatsen voor niet-statushouders = 1 extra financiering startwoning voor statushouders.
- Dring er bij de gewesten op aan om **de extra-wooncapaciteit** (in sociale woningen en andere woonentiteiten) **die nu voor mensen uit Oekraïne** wordt opgezet, **voor minstens 10%** te voorzien **als startwoningen voor de doelgroep erkende vluchtelingen.** Voorzie daar een financiële tegemoetkoming voor.

Beleidsvoorstellen Vlaams en Lokaal

- **Terugschroeven van de regel 'lokale binding' bij toewijzing sociale woningen.** Vluchtelingen die nu op de privémarkt wonen en een aanvraag lopen hebben in de sociale huisvesting, blijven daar langer en bezetten dus de snelst toegankelijke woningen voor nieuwkomers onnodig langer. (Vlaams Gewest)
- Zet met gemeenten in op **creatie op nieuw circuit van Lokale Startwoningen** (doorgangs- en noodwoningen) in samenspel OCMW, CAW en lokale burgerinitiatieven en met sociale huisvestingsmaatschappijen met capaciteit appartement in tijdelijke bezitting. (mogelijks in combinatie met langere transitieperiode van zes maanden).
- **Erkenning en subsidiëring lokale/regionale burgerinitiatieven** die zeer creatief aan de slag zijn. Het werk dat ze nu verzetten om erkende vluchtelingen aan woningen te helpen lees je hier: [Toolbox \(woninggezocht.be\)](https://woninggezocht.be)
- **Samenwerkingsakkoorden tussen gemeenten, onafhankelijke burgerwerkingen en CAW** rond huisvesting erkende vluchtelingen (hernemen van de crisismaatregelen van 2015-2016 en volgende van Kabinet Van Deurzen)

Beleidsvoorstellen Vlaams en Lokaal

- **De Vlaamse overheid ontwikkelde een digitale tool voor het registreren van noodopvangplaatsen voor mensen uit Oekraïne. Maak hiervan een duurzaam instrument dat voorbij de Oekraïense opvangcrisis gaat.** Een permanent up-to-date bestand aan noodopvangplaatsen kan gebruikt worden om de vele dakloze erkende vluchtelingen en andere kwetsbare medeburgers een oplossing te bieden.
- Maak van de **leegstaande assistentiewoningen** woongelegenheden voor erkende vluchtelingen (kan ook voor andere kwetsbare groepen). Het lijkt politiek mogelijk: [Minister Beke wil leegstaande assistentiewoningen inzetten voor opvang Waalse slachtoffers van noodweer - België – Knack](#). Spreek **de duurtijd van die gelijklopende ter beschikkingstelling** goed af, zodat die nieuwe wooncapaciteiten in woondorpen, in leegstaande panden die bewoonbaar zijn gemaakt of in leegstaande sociale woningen die nu hersteld worden niet meteen van de markt verdwijnen.
- **Promoot het invullen van beschikbare woonruimtes bij particulieren** (eigenaar-inwoners) door campagne voor Melding Tijdelijk Wonen en Zorgwonen en zet ook het Brussels en Waals gewest aan om een dergelijke aanpak in praktijk te brengen.
- **Vlottere inschrijving in de gemeente.** Soms duurt het bijna 6 tot 8 weken vooraleer ze **na erkenning** zijn **ingeschreven in het vreemdelingenregister** en kunnen beschikken over een elektronische identiteitskaart. Zonder deze laatste is het niet mogelijk een huurwaarborglening aan te vragen bij het Vlaams Woningfonds waardoor ze vaak al de toegelaten verblijfstermijn van 2 maanden in een LOI overschrijden.